

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های

مصاحبه پژوهشی :

نهادکاری همگانی، برای ایرانی سرسبز

پژوهش
خبری
معاونت سیاسی
صدا و سیما

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی قنبری شیرسوار

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- ❑ نکات برجسته ۱
- ❑ مقدمه و طرح مسئله ۱
- ❑ اهمیت درخت و درختکاری Error! Bookmark not defined.
- ❑ هفته منابع طبیعی و آبخیزداری ۲
- ❑ شعار و روز شمار هفته منابع طبیعی ۳
- ❑ ضرورت کاشت گونه‌های بومی برای حفظ تنوع زیستی اکوسیستم ۳
- ❑ آبخوانداری و آبخیزداری ۴
- ❑ جمع بندی ۴

□ نکات برجسته:

- ❖ درخت یکی از مهمترین و کلیدی ترین عناصر در محیط زیست و چرخه حیات در اکوسیستم جهانی محسوب می شود.
- ❖ درختکاری، فعالیتی اثربخش در جهت حفاظت از محیط زیست و تضمین زندگی آیندگان محسوب می شود.
- ❖ امسال هفته منابع طبیعی و آبخیزداری از تاریخ ۱۵ لغایت ۲۱ اسفندماه و با شعار "نهالکاری همگانی، برای ایرانی سرسبز" در سراسر کشور برگزار می شود.
- ❖ در مجموع در نهضت ملی «نهال کاری همگانی برای ایرانی سرسبز» کاشت ۱۴ میلیون اصله نهال در ۴۲ هزار هکتار از مساحت ۳۱ استان کشور، ۲۶۴ شهرستان و در ۴۳۲ مکان دنبال خواهد شد.
- ❖ رهبر معظم انقلاب خواستار اهتمام همگانی بیشتر درباره پاسداری از فضای سبز و ترویج امر درختکاری شدند و توصیه هر ساله ایشان برای حفظ جنگل ها و مراتع حجت را برای صیانت از منابع طبیعی برهمگان تمام کرده است.

□ مقدمه و طرح مسئله

درخت یکی از مهمترین و کلیدی ترین عناصر در محیط زیست و چرخه حیات در اکوسیستم جهانی محسوب می شود. در اهمیت درختکاری همین بس که پیامبر اسلام (ص) فرمودند: "اگر عمر جهان پایان یابد و قیامت برسد و یکی از شما نهالی در دست داشته باشد، چنان که به قدر کاشتن آن فرصت باشد، باید فرصت را از دست ندهد و آن را بکارد"^۱.

درختکاری، فعالیتی اثربخش در جهت حفاظت از محیط زیست و تضمین زندگی آیندگان محسوب می شود. اقدامی که با نهادینه شدن و ارتقای فرهنگ عمومی نسبت به اهمیت و جایگاه طبیعت می تواند راهگشای حفظ منابع طبیعی به عنوان سرمایه ملی کشور باشد.

امسال نیز همچون سال های گذشته هفته منابع طبیعی و آبخیزداری با هدف اشاعه سنت حسنه درختکاری و ترویج فرهنگ حفظ و احیای منابع طبیعی از تاریخ ۱۵ لغایت ۲۱ اسفندماه و با شعار "نهالکاری همگانی، برای ایرانی سرسبز" در سراسر کشور برگزار می شود. در روز درختکاری به صورت نمادین درختی کاشته می شود اما هدف این روز در واقع گسترش فرهنگ حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی کشور است.

^۱ - (مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۶۰)

هفته بزرگداشت منابع طبیعی امسال با اهداف تبدیل فرهنگ منابع طبیعی به معارف عمومی در میان اقشار مختلف مردم و مسئولان، ایجاد تفاهم عمومی نسبت به اهمیت و ضرورت حفاظت، احیا، توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی، آشنایی عموم مردم با اهداف، دیدگاه‌ها، سیاست‌ها، برنامه‌ها و مأموریت‌های محوله و نهادینه کردن مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی در نهضت نهالکاری همگانی و با حضور و شرکت اقشار مختلف مردم، تشکل‌ها و سازمان‌های مردم نهاد، مسئولان و دوستداران طبیعت برگزار می‌شود. در همین راستا و برای بررسی بیشتر ضرورت کاشت درخت و برنامه‌های هفته منابع طبیعی و آبخیزداری، مصاحبه‌ای با عباس سمیعی؛ مدیر کل روابط عمومی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری و دبیر ستاد هماهنگی برگزاری هفته منابع طبیعی در مورخ ۹۸/۱۲/۱۲ انجام دادیم.

□ اهمیت درخت و درختکاری

درخت با توجه به تاثیر مثبت آن در ایجاد تعادل آب و هوا، پاکسازی هوا، انسجام بافت خاک، حفظ زیستگاه موجودات مختلف، کاهش گرمای زمین در کنار فواید و محصولات حاصل از آن، نشانگر نقش مهم آن در تمامی ابعاد زندگی انسان‌ها است. در سرتاسر دنیا و با توجه به شرایط خاص و منحصر به فرد آب و هوایی هر کشور، روز و یا روزهای خاصی به درختکاری اختصاص داده شده است که در کشور ما نیز با توجه به اهمیت این موضوع هفته‌ای به این مناسبت در نظر گرفته می‌شود.

منابع طبیعی تکیه گاهی مطمئن برای توسعه اقتصادی و اجتماعی به شمار می‌روند. درختان نجات بخش زمین و زندگی بشر هستند درختان دی‌اکسید کربن و گازهای مضر دیگر را جذب می‌کنند و اکسیژن پس می‌دهند تا از این طریق اکسیژن خالص را برای نفس کشیدن در اختیار ما قرار دهند. پیشگیری در همه موارد بهتر از درمان است و بهترین راه برای پیشگیری از گرد و غبار، فرسایش خاک و بیابانی شدن سرزمین، توسعه نهالکاری و تقویت پوشش گیاهی است.

رهبر معظم انقلاب عنایت ویژه‌ای نسبت به پاسداری از فضای سبز و ترویج امر درختکاری دارند و توصیه هر ساله ایشان برای حفظ جنگل‌ها و مراتع حجت را برای صیانت از منابع طبیعی برهمگان تمام کرده است. سازمان جنگل‌ها به تاسی از اندیشه‌های طبیعت دوستانه مقام معظم رهبری جهت فرهنگ‌سازی حفظ منابع طبیعی و ترویج درختکاری از اقشار مختلف مردم دعوت می‌کند با اجرای سنت حسنه درختکاری، قدم بزرگی در جهت سرسبزی ایران عزیز بردارند.

□ هفته منابع طبیعی و آبخیزداری

۱۵ تا ۲۱ اسفندماه هر سال هفته «منابع طبیعی و آبخیزداری» است و نخستین روز این هفته در تقویم تاریخ به نام روز «درختکاری» نامگذاری شده است که در این روز مردم با حضور در عرصه‌های منابع طبیعی با کاشت درخت به استقبال سال نو می‌روند و با انجام این کار نمادین در آستانه بهار، زندگی را به زمین باز می‌گردانند. امسال نیز همچون سال‌های گذشته هفته منابع طبیعی و آبخیزداری با هدف اشاعه سنت حسنه درختکاری و ترویج فرهنگ حفظ و احیای منابع طبیعی در سراسر کشور برگزار می‌شود.

در مجموع در نهضت ملی «نهال کاری همگانی برای ایرانی سرسبز» کاشت ۱۴ میلیون اصله نهال در ۴۲ هزار هکتار از مساحت ۳۱ استان کشور، ۲۶۴ شهرستان و در ۴۳۲ مکان دنبال خواهد شد که این آمارها در آینده نیز افزایش می‌یابد. به دلیل شرایط اقلیمی و تغییرات آب و هوایی که رخ داده است نهال کاری‌های خود را به جای ۱۵ اسفندماه از ۱۴ آذرماه و هم‌زمان با میلاد امام حسن عسگری(ع) در کشور آغاز کردیم و تاکنون ۱۲ میلیون اصله نهال با مشارکت اقشار مختلف مردم در کشور کاشته شده است و با توجه به حجم بالای نهال کاری این روند تا اسفندماه و هفته منابع طبیعی به طول خواهد انجامید. هفته منابع طبیعی علاوه بر مشارکت مردم و سازمان‌ها و تشکل‌های مردم نهاد در حفاظت و توسعه نهال کاری، فرصتی مناسب برای استفاده از توان دستگاه‌های اجرایی کشور است و مردم سرمایه ارزشمندی برای حفظ و نگهداری منابع طبیعی محسوب می‌شوند و این هفته فرصت مناسبی برای مشارکت اقشار مختلف در سرسبزی میهن اسلامی است.

□ شعار و روزشمار هفته منابع طبیعی

شعار هفته نهال کاری امسال «نهالکاری همگانی، برای ایرانی سرسبز» است. روزشمار این هفته به ترتیب ذیل است: پنجشنبه ۱۵ اسفند: روز درختکاری، جمعه ۱۶ اسفند: منابع طبیعی، فرهنگ بسیج، رسانه و تشکل‌های مردم نهاد، شنبه ۱۷ اسفند: منابع طبیعی، آموزش، پژوهش و ترویج، یکشنبه ۱۸ اسفند: منابع طبیعی، سنت الهی، سیره علوی، و مسؤولیت اجتماعی، دوشنبه ۱۹ اسفند: منابع طبیعی، نهضت سبز، احیا و توسعه جنگل‌ها و مراتع و مقابله با بیابانزایی، سه شنبه ۲۰ اسفند: منابع طبیعی، حفاظت، قانون، همیاران طبیعت، چهارشنبه ۲۱ اسفند: منابع طبیعی، آبخیزداری و آبخیزداری، مقابله با سیل و خشکسالی و روز پنجشنبه ۲۲ اسفند ماه که هم‌زمان با روز شهدا نیز است، به نام منابع طبیعی، انقلاب اسلامی، زنده و پویا نام گذاری شده است.

□ ضرورت کاشت گونه‌های بومی برای حفظ تنوع زیستی اکوسیستم

در طبیعت هیچ چیز نباید جابجا شود و اضافه کردن حتی یک گونه جدید، می‌تواند محیط زیست را مورد تهدید قرار دهد. متأسفانه گونه‌های غیر بومی آسیب زیادی به محیط زیست و عرصه‌های طبیعی وارد می‌کنند. به همین دلیل شناسایی درختان و گونه‌های گیاهی بومی هر منطقه می‌تواند کمک شایانی را در جهت حفظ محیط زیست پایدار بعمل آورد.

کشور ایران دارای تنوع آب و هوایی و توپوگرافی^۱ در خور توجهی است و این تنوع موجب گشته تا غنای گیاهان ایران چشمگیر باشد، بطوریکه حدود ۱۸۰۰ گونه، اندمیک یا انحصاری ایران هستند. گیاهان اندمیک یا انحصاری، عناصر گیاهی با ارزش و ذخایر ژنتیکی گیاهی کشور محسوب می‌شوند.

بنابراین می‌توان به بهانه روز درختکاری و حفظ سنت دیرینه ایرانیان با غرس کردن یک نهال درخت از بین گونه‌های بومی کشور در حفظ تنوع زیستی و احیای پوشش گیاهی این مرز و بوم سهیم بود و لازم است در

^۱ - خطوط توپوگرافی به خطوط هم تراز می‌گفته می‌شود که موقعیت ارتفاعی زمین در هر نقطه را مشخص می‌کند. سایت تخصصی مهندسی عمران

میان جامعه با آموزش و مشارکت همگانی مردم و مسئولین حفظ، نگهداری و احیای گونه‌های بومی به عنوان یک اصل مهم و بنیادین برای این روز در نظر گرفته شود و سعی شود این فرهنگ مبتنی بر یک روز یا یک هفته نبوده و در طول سال این اقدام عملیاتی شود که قطعاً آثار مثبت آن به خود مردم برمی‌گردد.

□ آبخوانداری و آبخیزداری

وقوع سیل نه تنها سبب بروز خسارت های فراوان به امکان، تاسیسات و جان افراد می شود، بلکه سبب از بین رفتن دو فاکتور بنیادی کشاورزی، یعنی آب و خاک نیز می شود. به همین سبب مهار و بهره برداری از سیل یکی از سیاست های اصلی آبخیزداری در کشور می باشد. ماهیت طرح های آبخیزداری به گونه ای است که از یک سو با تاکید بر حفظ و توسعه اراضی منابع طبیعی اثر یکی از عوامل بروز سیل را کاهش می دهد، و از سوی دیگر با سیاست بهره برداری از سیل، انگیزه بهره برداران را در روش های مهار سیلاب ترغیب می کند.

طی دو سال اخیر رهبر معظم انقلاب اسلامی توجه ویژه‌ای به برنامه‌های منابع طبیعی، آبخیزداری و آبخوانداری داشته و تاکید کردند که فرهنگ منابع طبیعی و حفظ و توسعه پوشش گیاهی باید به یک فرهنگ عمومی تبدیل شود و درخواست رهبری اجرای درست و مطلوب برنامه‌های منابع طبیعی، آبخیزداری و آبخوانداری است.

سالانه بیش از ۴۰۰ میلیارد متر مکعب بارش باران داریم در حالی که میزان نیاز مصرفی کشور نزدیک به ۱۲۰ میلیارد متر مکعب است و با اجرای برنامه‌های آبخوانداری و آبخیزداری باید تلاش کنیم از بارش‌ها به صورت مطلوب‌تر بهره‌مند شویم.

□ جمع بندی

درختان به عنوان بزرگ‌ترین گونه گیاهان روی زمین بسیار حیاتی هستند؛ چرا که درست عکس تنفس ما عمل و دی اکسید کربن و گازهای مضر دیگر را جذب می‌کنند و اکسیژن پس می‌دهند تا از این طریق اکسیژن خالص را برای نفس کشیدن در اختیار ما قرار دهند. درختان همچنین اثر گازهای گلخانه‌ای را کاهش می‌دهند و خاک را تثبیت می‌کنند. در نتیجه از فرسایش خاک و آلودگی آب جلوگیری می‌کنند. درخت همچنین برای پرندگان و سایر حیوانات زیستگاه فراهم می‌کنند، در شهرها دمای هوا را کاهش می‌دهند و پرندگان را به شهر باز می‌گردانند. درختان در کاهش آلودگی صوتی و کاهش هزینه‌های انرژی مورد نیاز خانه‌ها نیز مؤثر هستند. از این رو در راستای ارج نهادن به هفته منابع طبیعی و روز درختکاری، رهبر معظم انقلاب خواستار اهتمام همگانی بیشتر درباره پاسداری از فضای سبز و ترویج امر درختکاری شدند و توصیه هر ساله ایشان برای حفظ جنگل‌ها و مراتع حجت را برای صیانت از منابع طبیعی برهمگان تمام کرده است.